

strategiile administrației rusești au fost direcționate cu precădere înspre domeniul educațional unde s-au creat condițiile pentru numirea în funcțiile de conducere din satele guberniei doar a persoanelor cunoscătoare de limba rusă.

Fiind doar un volum special, mai trebuie oferite câteva date despre revista în sine. Publicația „Destin Românesc” este una dintre principalele surse de promovare a cercetării științifice din Republica Moldova, fiind editată de zece ani sub egida Institutului Cultural Român de la București. Ea are o periodicitate trimestrială și grupează contribuții diverse din mediul academic de dincolo de Prut, materialele publicate abordând un spectru variat de fenomene sociale, culturale ori politice din trecutul spațiului cultural-geografic respectiv. Volumul prezentat mai sus are un caracter distinct față de restul numerelor constituindu-se într-un instrument de lucru necesar pentru cercetătorii subiectului.

Grigore Moldovan

„Revista de istorie a Moldovei”, Chișinău, 2011 nr. 1-2, 2011, 198p; 2011, nr. 3-4, 258p.

Publicație bianuală a Institutul de Istorie, Stat și Drept al Academiei de Științe a Moldovei, „Revista de istorie a Moldovei” urmărește să promoveze, într-un context post-sovietic și post-totalitar, cercetarea actuală din domeniul istoriei prin publicarea unor studii, note, comunicări și documente, relevante pentru procesul de redescoperire a trecutului societății moldovene. Primul număr din anul 2011 al revistei abordează o tematică variată, prezentând date despre perioada medie, modernă și contemporană a zonei, o serie de documente inedite, aspecte importante din viața științifică a cercetătorilor din Moldova, respectiv note și recenzii la unele publicații importante din România, Moldova și Rusia.

Separate de restul articolelor și ordonate pe baza criteriului cronologic, primele studii descifrează anumite momente din trecutul regiunii prin prisma istoriei politice. Astfel, efortul analitic al lui Sergiu Bacalov, axându-se pe acțiunile boierului moldovean Stamatie Hioti (postelnic în timpul lui Vasile Lupu), descrie procesul de integrare a boierimii alogene în aparatul administrativ al Țării Moldovei (pag.8). Valentin Constantinov, în colaborare cu Vladimir Antonov, cercetător la Institutul de Istorie al Rusiei, valorifică un document inedit din arhivele de stat ruse (Arhiva Rusă de Stat a Actelor Vechi-RGADA), reintroducând astfel în dezbateră istoriografică intenția din anul 1715 a lui Dimitrie Cantemir de a trece sub protectorat austriac (pag. 32). Tot în această parte a volumului, dedicată istoriei medii și moderne, Constantin Ungureanu reușește, prin interpretarea meticuloasă a datelor din hărțile cadastrale ale Bucovinei habsburgice, să surprindă într-un mod original etapele dezvoltării socio-economice a provinciei imperiale. În continuare, secolul XX este tratat în funcție de două coordonate; prima are ca reper implicațiile celui de-Al Doilea Război Mondial asupra Moldovei, subiect abordat prin prisma convergenței interesului românesc și rusesc asupra zonei (Veaceslav Ciorbă, Pavel Moraru), iar cea de-a doua aprofundează perioada post-sovietică și geopolitica Rusiei în acest context. Legat de acest ultim aspect, textul semnat de Octavian Țicu abordează tematica, încă sensibilă în zonă, disputelor teritoriale din trei foste republici sovietice: Georgia (Abhazia și Oseția de Sud), Ucraina (Crimeea), Moldova (Transnistria). Pornind de la analiza conceptuală a termenilor „mare putere” și „putere imperială” și chestionând interesul rusesc/exprimarea acestuia în fiecare dintre cele trei cazuri, semnatarul propune spre dezbateră locul și rolul acestor *teritorii disputate* într-un plan rusesc de „recâștigare” a unei poziții dominante regionale și globale (pag. 87). Eclectismul tematic și metodologic al acestor texte este continuat de ineditul documentelor publicate bilingv (rusă și română), izvoare esențiale pentru analizele complexe ale istoricilor, completate de aspecte ale vieții științifice a cercetătorilor moldoveni, pentru a fi încheiate de transpunerea concluziilor unei analize Stratfor cu privire la Republica Moldova și evoluțiile contextului actual internațional (George Friedman).

Cea de-a doua apariție pe anul 2011 a revistei (numerele 3-4) stă evident sub semnul aniversării a douăzeci de ani de la declarația de independență a Republicii Moldova. Astfel, regăsim publicat textul integral al rezoluției științifice dedicată acestui moment (24 august 1991) unde actul proclamării este catalogat ca fiind „adevăratul și unicul act de identitate politică și națională al Republicii Moldova” (pag 157), fiind totodată reiterat punctul de vedere al Academiei de Științe a Moldovei cu privire la caracterul limbii și cu privire la „istoria noastră românească” (pag. 156): „Comunitatea etnoculturală, de secole, justifică întru totul ca limba noastră maternă să recapete denumirea sa firească de Limbă Română și istoria noastră națională să se numească precum e firesc – Istoria Românilor” (pag. 157). Strâns legat de aceste opinii, întregul grupaj de articole din secțiunea comemorativă argumentează aceeași origine etnică, limbă, credință, aceleași tradiții și obiceiuri, aspect ce dovedește încă o dată că efortul de redescoperire/rescriere a trecutului este dublat în spațiul cultural moldovenesc de unul de regăsire/redefinire a identității naționale.

Optând pentru o structură sensibil diferită față de numărul anterior, revista mai conține o serie de studii printre care amintim pe cele axate pe: istoriografia ecleziastică (Andrei Eșanu, Valentina Eșanu), personalități politice ce au luptat pentru emancipare națională (Vlad Gafița), motivații și intenții ale liderilor din URSS (perioada 1918-1940), trecerea la alfabetul latin și crearea a alfabetului internațional mondial (Ion Șișcanu), politica națională a URSS după cel de-Al Doilea Război Mondial – cultivarea „patriotismului sovietic” vs. naționalismul moldo-român (Elena Negru, Gheorghe Negru). Atipică prin temă, merită menționată și comunicarea profesorului italian Paulo Malanima despre evoluția economiilor din spațiul mediteranean în intervalul 1950-2010, unde sunt subliniate inegalitățile economice dintre cele 25 de țări și enunțate previziuni pentru convergențe viitoare.

Beneficiind deci de aportul cercetătorilor din țări diferite (Italia, Rusia, România, S.U.A.), Revista de Istorie a Moldovei, deși pe alocuri populată de texte ce uneori abundă în narativism factologic, constituie în ansamblu un proiect/demers necesar care dovedește, prin seriozitate, meticulozitate și metodologia originală bazată pe un exploatarea unui bogat material arhivistic, că dogmatizarea anterioară a scrisului istoric din această țară a fost depășită, știința istorică din Moldova fiind deschisă spre noi orizonturi interpretative.

Grigore Moldovan

„Promemoria. Revista Institutului de Istorie Socială”, Chișinău, Vol. I, nr. 1-2, 2011, 302 p.

Reconcilierea este o dimensiune inevitabilă a democratizării. Pornind de la acest enunț, Ludmila Cojocaru investighează, în primul număr al revistei „Promemoria”, problematica complexă a reconcilierii dintre comunități ale memoriei din republica Moldova, urmare a conflictului din Transnistria. Fiind unul dintre cele mai originale texte ale volumului – prin tematică, expunere și argumentație – această prezentare însumează o serie de aprecieri și întrebări pe marginea unor aspecte diverse ce țin de viziuni colective, alternative și deseori conflictuale asupra unui eveniment istoric, cu referire explicită la cazul conflictului militar de peste Nistru: cum este definit și cum este abordat procesul de reconciliere? care sunt politicile și practicile capabile să contribuie la apropierea procesului de reconciliere din perspectiva memoriei colective? care sunt limitele proiectelor de reconciliere în societățile post-conflict? Fiind „o societate cu o memorie traumatizată” (pag. 171), trecutul recent al Moldovei este adresat în această țară, așa cum arată și prezentarea menționată, ca parte a unui proces de regenerare, specific de altfel mai multor state foste sovietice. Implicit, o asemenea dilemă post-conflict este parte a unei probleme mult mai complexe cu implicații/rezolvări ce încă nu sunt apreciate/cunoscute pe deplin și care implică pe de-o parte aspecte identitare iar pe de alta, înseși traumele perioadei sovietice. Ceea ce au în comun aceste două aspecte este faptul că după destrămarea URSS, astfel de „dileme” au fost centrale în efortul societal de a se ajunge la un acord legat de trecutul recent, fie el doar post-sovietic or integrând și perioade anterioare. Astfel, statele au pus în funcțiune mecanisme menite a facilita procesul de „regăsire”, asumare și totodată reinterpretare